

Asia: VM102:00/2017 VM/1846/03.01.00/2018

Lausuntopyyntö hallituksen esityksen luonnoksesta laiksi sähköisestä laskutuksesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

YLEISTÄ

Euroopan parlamentin ja neuvoston ns. verkkolaskudirektiivi velvoittaa hankintayksiköitä julkisissa hankinnoissa vastaanottamaan ja käsittelemään verkkolaskuja, jotka noudattavat uutta julkaistua eurooppalaista laskustandardia. Velvoite varmasti jossain määrin vähentää kansallisen lakiehdotuksen perusteluissa mainittuja sähköiseen laskutukseen liittyviä ongelmia kuten laskujen tietosisällön puutteita, laskujen lähettäjien haluttomuutta sähköiseen laskutukseen ja standardien yhteensopimattomuutta erityisesti rajat ylittävissä kaupassa.

Direktiivi sinällään toteutettuna olisi kuitenkin melko vaatimaton edistysaskel. Direktiivi edellyttää ainoastaan, että julkiset hankintayksiköt kykenevät käsittelemään standardinmukaisia rakenteisia verkkolaskuja, jos sellaisia saavat. Lisäksi direktiivi koskee vain EU:n hankintarajan ylittäviä hankintoja. Direktiivi antaa kuitenkin mahdollisuuden säätää kansallisissa laeissa laajemmista velvoitteista ja oikeuksista.

Kansallisen lain HE:n yleisperusteluissa todetaan että ”lain tarkoituksena on luoda edellytyksiä ja siten vauhdittaa siirtymistä kokonaan automatisoituun taloushallintoon niin julkisella kuin yksityiselläkin sektorilla.” Jotta laki täyttää tämän tarkoituksen, lain on oltava sähköisten laskujen osalta ehdotettua selkeästi velvoittavampi ja lisäksi lain tulee käsittää myös sähköiset kuitit.

SÄHKÖINEN LASKU

Sähköinen lasku on Suomessa yleisessä käytössä elinkeinoelämässä. Laskuihin on kuitenkin liittynyt mm. tietosisältö- ja laatuongelmia, koska standardien ja toimijoiden toimintatapojen hallintaan ei ole ollut käyttökelpoista mallia. Laatuongelmien korjaus syö muutoin saavutettavissa olevia kustannusetuja. Yhteinen standardi korjannee osaltaan näitä ongelmia.

Pienimpien yritysten (ja myös pienimpien julkisten toimijoiden) kohdalla edistymisen sähköisen laskutuksen käyttöönotossa on ollut hidasta, koska automaation edut eivät ole laskumäärien vähyyden vuoksi kovin suuret ja toimintatapojen muutokset ovat vaikeita.

Koska isommat yritykset tulevat omien kustannusetujensa vuoksi hankinnoissaan vaatimaan yhä useammin sähköistä laskua, olisi pienimpienkin toimijoiden siirtymistä sähköiseen laskutukseen kannustettava. Julkisten hankintojen osalta on syytä ylläpitää näitä toimijoita varten jo olemassa olevaa viranomaisportaalia, jonka avulla sähköisen laskun voi tuottaa. Yrityspalautteen mukaan ko. portaalin käyttäminen on kuitenkin vaikeaa ja hidasta. Portaalin käyttäjävällisyyden parantamiseen olisi siksi syytä panostaa.

Jotta digitalisaatiota todella vauhditettaisiin ja julkisen hallinnon kustannushyöty maksimoitaisiin, Teknologiateollisuus ry:n näkemyksen mukaan lakiesityksen nykyinen 3 § tulisi kirjoittaa muotoon: ”Hankintayksikön on otettava vastaan ja käsiteltävä vain sähköisiä laskuja. Laskujen on noudatettava sähköisen laskutuksen eurooppalaista standardia.”

Pykälää ei pidä rajata koskemaan vain EU-rajat ylittäviä hankintoja (direktiivin soveltamisala) tai vain kansalliset rajat ylittäviä hankintoja (HE:n perusteluissa esitetty soveltamisala), vaan sen tulee koskea kaikkia hankintoja, myös pienhankintoja.

Käytännössä esittämämme pykälän muoto tarkoittaa sitä, että laskun lähettäjälle syntyy samalla velvollisuus lähettää aina sähköinen lasku julkisissa hankinnoissa. Ruotsi ja ilmeisesti Viro ovat säätämässä velvoitetta lähettäjälle, mutta säädöksen valvonta olisi lähettäjän veloitteen näkökulmasta muotoiltuna vaikeaa.

Pykälä 4 käsittelee hankintayksikön ja elinkeinonharjoittajan oikeutta saada sähköinen lasku. Koska kolmanteen pykälään esittämämme muutos jo tuo hankintayksikölle velvollisuuden vastaanottaa vain sähköisiä laskuja, 4 § voidaan kirjoittaa muotoon: ”Elinkeinoharjoittajan on halutessaan saatava lasku hankintayksiköltä tai elinkeinonharjoittajalta sähköisen laskutuksen eurooppalaista standardia noudattavana sähköisenä laskuna.”

Vaikka käytännössä tähänkin asti elinkeinonharjoittajien välisissä sopimuksissa on ostaja voinut esittää vaatimuksen sähköisestä laskutuksesta, on yrityksissä toivottu, että oikeudelle saada sähköinen lasku on selkänöja myös lainsäädännössä.

SÄHKÖINEN KUITTI

Alkuinvestointien jälkeen rakenteiset sähköiset kuitit tuovat merkittäviä prosessisäästöjä sekä julkisella sektorilla että elinkeinoelämässä. Lisäksi ne yhdessä sähköisten laskujen kiihdyttävät talouden muuta digitalisaatiota ja lisäävät merkittävästi taloushallinnon tehokkuutta. Ne antavat uusia mahdollisuuksia digitaalisen verotuksen ja esimerkiksi fisikaalisten kassajärjestelmien toteuttamiseen.

Talouden digitaalisaation kiihdyttämisen näkökulmasta esitetty laki jää torsoksi, jollei se sisällä myös sähköistä kuittia koskevia pykäläiä.

Teknologiateollisuus ry:n mielestä lakiesityksen laskutusta koskevat pykälien 3 & 4 pitäisi olla laissa sähköistä kuittia koskien täysin vastaavassa muodossa. Hankintayksiköiden osalta säädettäisiin velvoite vastaanottaa ja käsitellä vain sähköisiä kuitteja ja toisaalta elinkeinonharjoittajille säädettäisiin oikeus saada sähköinen kuitti. Lain perusteluissa esitetyn mukaisesti myös kuittien osalta voidaan viitata eurooppalaiseen laskustandardiin.

SIIRTYMÄSÄÄNNÖKSET

Teknologiateollisuus ry katsoo, että tarvittavat muutokset eivät erityisesti laskujen osalta ole kovin suuria. Pidämme myös tärkeänä, että muutokset toteutetaan tehokkaasti.

Lakiesityksessä esitetään valtionhallinnon osalta lain voimaantuloajaksi 1.4.2019, mikä täyttää direktiivin vaatimukset. Alempien hankintaviranomaisten osalta voidaan direktiivin mukaan käyttää siirtymäaika. Teknologiateollisuus ry esittää, että siirtymäaikamahdollisuutta käytettäisiin niin, että kansallinen laki tulisi voimaan alempien hankintaviranomaisten osalta 1.1.2020. Esitämme myös, että samaan aikaan tulisi voimaan velvoite sähköisen laskun lähettämisestä ostajan vaatimuksesta (4 §) sekä esittämämme sähköistä kuittia koskevat pykälät.

Hamilo Marja
Teknologiateollisuus ry